

Editoriaal

De aanpak van druggebruik op festivals

Cahiers Politiestudies
Jaargang 2019-3, nr. 52
p. 7-10
© Gompel&Svacina
ISBN 978-94-6371-146-3

Wim Hardyns¹, Jochen Schrooten², Ton Nabben³, Evelien De Pauw⁴ en
Ferry Goossens⁵ (gasteditoren)

Van 15 tot en met 17 november 2018 streek de internationale conferentie 'NIGHTS' neer in Brussel. NIGHTS brengt professionelen samen van verschillende sectoren actief in het nachtleven om informatie uit te wisselen over de ontwikkelingen van het gebruik van (illegale) substanties, gezondheidsissues, consumptiepatronen, drug-checking, nightlife cultuur, stadsontwikkeling, enzovoort. België was een logische keuze gezien de erg diverse en rijke uitgaanscultuur, de talrijke festivals, zijn beroemde club scene, en de grote variëteit aan bars en restaurants. De talrijke bezoekers woonden gedurende drie dagen en nachten één of meer van de bijna vijftig sessies bij op acht verschillende locaties in Brussel.

Een belangrijke cluster van NIGHTS was 'Veiligheid en gezondheid'. Om mee invulling te geven aan die cluster sloegen de studielijn Evenementen- en crisisbeheer van het *Centre for Policing & Security* (CPS) en het *Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs* (VAD) de handen in elkaar. Er werd een programma ontwikkeld met als overkoepelend thema 'Drugsbeleid voor festival' en er werden workshops/paneldiscussies georganiseerd ('Drugs op festivals: beleid en praktijk', 'Hebben we nood aan een nieuw drugsbeleid op festivals?', 'Crisisbeheer op festivals', 'Nieuwe technologieën').

In het verlengde van deze conferentie en samenwerking werd besloten dit Cahier met betrekking tot de aanpak van druggebruik op festivals uit te brengen. Niet alleen omdat dit thema boeiend is, maar vooral omdat het enorm hard leeft in de praktijk. Zo stellen we vast dat iedere bij het drugsbeleid betrokken actor een eigen kijk heeft op het fenomeen en vaak vanuit een eigen referentiekader initiatieven ontplooit. In

-
- ¹ Prof. dr. Wim Hardyns is als docent verbonden aan de Vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal Recht van de Universiteit Gent.
 - ² Jochen Schrooten is als stafmedewerker uitgaansleven werkzaam bij het Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs (VAD).
 - ³ Dr. Ton Nabben is als criminoloog verbonden aan de Faculteit Maatschappij en Recht van de Hogeschool van Amsterdam (HVA).
 - ⁴ Evelien De Pauw is als assistent binnen de onderzoeksgroep 'Governing and Policing Security' (GaPS) verbonden aan de Vakgroep Bestuurskunde en Publiek management, Faculteit Economie en Bedrijfskunde van Universiteit Gent.
 - ⁵ Dr. Ferry Goossens is senior wetenschappelijk medewerker en projectleider Uitgaan, Alcohol en Drugs bij het Trimbos-instituut in Utrecht.

de praktijk blijken deze initiatieven niet altijd de gewenste en verwachte impact te hebben. Beperkte samenwerking en communicatie, evenals een gebrek aan kennis over de doelstellingen en werkwijzen van andere actoren zijn hiervan belangrijke oorzaken. Vanuit het referentiekader van de politie wordt vaak ingezet op een repressieve aanpak (bijvoorbeeld het aantal inbeslagnames van drugs als belangrijke graadmeter van succes), terwijl de prioriteit voor gezondheidsdiensten ligt op het voorkomen van druggerelateerde gezondheidsproblemen.

Hoewel we een toename kunnen vaststellen op vlak van preventieve initiatieven op het festivalterrein (zoals Safe 'n Sound, Unity peer support, Celebrate Safe en Quality Nights), is er vandaag een discrepantie tussen het preventieve beleid op papier en in de praktijk enerzijds en de afstemming tussen preventie en repressie anderzijds. In dit Cahier zullen de verschillende actoren (preventiewerker, politie, parket, lokaal bestuur, gebruiker, medische diensten, academici) elk vanuit hun invalshoek dit fenomeen belichten.

Dit nummer telt acht artikelen. Het eerste heeft als titel 'Wat is recreationeel druggebruik en welke cijfers bestaan hierover in Vlaanderen? Een overzicht vanuit gezondheidsperspectief' van **Tina Van Havere** (lector Hogeschool Gent). In deze bijdrage krijgen we een brede kijk op de prevalentie van het (recreationele) druggebruik in het uitgaansleven in Vlaanderen/België. De resultaten van vier studies in de context van het uitgaansleven worden samengebracht en de lezer krijgt zicht op de laatstejaarsprevalentie en de trends doorheen de tijd voor de verschillende partydrugs.

De volgende twee bijdragen richten zich op de leefwereld van de gebruiker. **Ferry Goossens**, **Guido De Kort** en **Nadine Van Gelder**, allen verbonden aan het Trimbos-instituut, focussen met hun bijdrage 'Het verantwoordelijkheidsgevoel van (potentiële) gebruikers van partydrugs ten aanzien van druggerelateerde milieuschade en ondermijnende criminaliteit' op de invloed van campagnes. Meer specifiek gaan ze na in hoeverre (potentiële) gebruikers van partydrugs zich bewust zijn van de criminaliteit die gepaard gaat met de handel en productie in drugs en de milieuschade die veroorzaakt wordt door de illegale productie van drugs. Ze gaan na of en bij welk doelpubliek campagnes over druggerelateerde milieuschade en criminaliteit zinvol kunnen zijn.

Ton Nabben (doctor Hogeschool van Amsterdam) en **Gjalt Jorn Peters** (professor Open Universiteit Nederland) verdiepen zich met hun bijdrage 'Ecstasy en rituele interactie op dancefestivals' in de zin- en betekenisgeving van ecstasygebruikers op dancefeesten. Ze plaatsen de ervaringen en belevingen van ecstasygebruikers in schril contrast met de zerotoleranceaanpak, en ze vergelijken de problematiek inzake ecstasygebruik met de problemen die zich stellen op het vlak van alcohol- en tabaksgebruik.

Marc Sabbe (hoogleraar KU Leuven en kliniekhoofd urgentiegeneeskunde UZ Leuven) werpt een medische blik op de problematiek in de bijdrage 'Muziekfestivals, gezien door de bril van een urgentiearts'. Hij neemt de lezer mee in de medische risicoanalyse die aan een muziekfestival voorafgaat en illustreert met een aantal voorbeelden hoe incidenties in kaart worden gebracht. Op basis van eerder gedane opsporingen en analyses krijgen we een zicht op de grootte en de variatie van middelengebruik op festivals. Naar aanleiding van de vaststellingen wordt gepleit voor een gezamenlijke safety en security aanpak van middelengebruik op massamanifestaties.

In de daaropvolgende twee bijdragen laten we het strafrechtelijk apparaat in België en Nederland aan het woord. **Liesbeth Spaas** (Eerste Substituut Procureur des Konings, parket Antwerpen), **Joke Rutten** (Substituut Procureur des Konings, parket Leuven) en **Pascale Dereeper** (Hoofdcommissaris Lokale Politie Antwerpen) geven toelichting bij 'Het (strafrechtelijk) drugbeleid van parket en politie op de festivals Tomorrowland en Rock Werchter'. Ze bespreken de repressieve aanpak vanuit politie en justitie, gaan dieper in op de zogenaamde OMS-procedure (onmiddellijke minnelijke schikking) en de procedure snelle afhandeling voor kleinere dealers, en stellen cijfers ter beschikking. Ze beklemtonen het belang van een geïntegreerd en integraal drugsbeleid op festivals, waarbij de kerntaken van elke partner niet uit het oog mogen worden verloren.

Van de gerechtelijke overheid gaan we naar de bestuurlijke overheid. **Filip De Sager** (drugcoördinator Stad Gent) bespreekt in zijn bijdrage 'Drugbeleid op festivals. Lokale coördinatie in lichte spreidstand?' de rol van het lokale bestuur als eindverantwoordelijke van een festival dat doorgaat op haar grondgebied. Zowel maatregelen op vlak van preventie, *harm reduction* als zorg behoren tot het brede pallet van acties die lokale besturen kunnen nemen. De auteur wijst op het spanningsveld dat hierbij kan ontstaan met de acties die vanuit de gerechtelijke overheden worden opgezet.

In een volgende bijdrage, 'Waarom een zerotolerancedrugbeleid voor festivals niet (goed) werkt', gaan **Jochen Schrooten** en **Joris Van Damme** (beiden werkzaam bij het Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs) dieper in op dat spanningsveld. De auteurs nemen een kritische houding aan ten aanzien van het *zero tolerance* beleid in België, en bepleiten waarom dit niet werkt in een festivalcontext. Geïnspireerd door voorbeelden uit Nederland en het Verenigd Koninkrijk doen ze aanbevelingen voor een vernieuwd drugsbeleid in de uitgaanssector.

In het laatste artikel van deze reeks, 'Muziekfestivals en druggebruik. Een drugsvrije of pragmatische aanpak?' van **Ferry Goossens** (Trimbos-instituut) en **Joris Van Damme** (Vlaams Expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs), wordt het beleidskader uit Nederland verder belicht. Meer specifiek worden de verschillende stappen besproken die in de leidraad 'Alcohol en drugs bij evenementen' aan bod komen. Ze stellen een pragmatische aanpak voorop die inzet op het terugdringen van zowel drugsbezit op festivals als gezondheidsrisico's die met druggebruik gepaard gaan.

De reeks artikelen wordt afgesloten met twee kaderteksten. De eerste, 'Legaliseren en reguleren van drugs: feiten en fictie', heeft betrekking op België en is van de hand van **Tom Decorte** (professor Universiteit Gent) en **Steven Debbaut** (master criminologische wetenschappen Universiteit Gent). In hun bijdrage maken ze brandhout van het huidige drugbeleid en argumenteren ze waarom een 'war on drugs' niet werkt in de strijd tegen drugs. Daarbij worden handvatten aangereikt voor legalisering en regulering. De auteurs staan stil bij zowel ethische, economische, politieke als criminologische consequenties van legalisering en regulering.

De tweede kadertekst heeft betrekking op Nederland en is van de hand van **Wilbert Paulissen** (van 2010 tot 2019 hoofd van de landelijke recherche; sinds 1 april 2019 politiechef van de eenheid Oost-Brabant). Hij blikt met zijn bijdrage 'Nederland drugsland' terug op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren op de drugsmarkt en vraagt zich af waarom doordeweeks gezonde jongeren zich in het weekend volledig

overleveren aan partydrugs. Vanuit zijn jarenlange ervaring als hoofd van de landelijke recherche stelt hij de prominente rol van Nederland aan de kaak. Vijf manieren om het probleem terug te dringen, worden besproken: een meer doorgedreven internationale aanpak; een effectievere rechtshandhaving; een integrale aanpak met alle rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken actoren; een hogere bewustwording bij het bedrijfsleven; en een minder tolerante houding ten aanzien van druggebruik.

Los van het thema van dit nummer nam de redactie nog een aantal informatieve bijdragen op in dit Cahier. In de rubriek 'Actueel/boekbespreking' wordt de integrale tekst van een lezing opgenomen, uitgesproken door H.D. **Tjeenk Willink**, minister van Staat en voormalig vicepresident van de Raad van State, te gast bij de Nederlandse politie over zijn boek 'Groter denken, kleiner doen'. Op uitnodiging van korpschef Erik Akerboom hield Tjeenk Willink de aanwezigen voor zich zorgen te maken over 'uitholling van de democratische rechtsorde'. Willink riep op meer ruimte te geven aan professionals op de werkvloer, zoals politiemensen. "Gebrek aan professionaliteit – en het vertrouwen daarin – kan niet worden opgevangen door extra regels, controle en toezicht. Die beperken de flexibiliteit en de eigen ruimte die juist in een politieorganisatie nodig is." **Timo Kansil** vervolledigt deze rubriek met een boekrecensie van het boek van Tjeenk Willink.

Dit Cahier wordt afgesloten met een boekbespreking van de hand van **Etienne Verhoeven** (geassocieerde onderzoeker CegeSoma) van de studie van Marc Verschooris 'De gebroken arm der wet. De gerechtelijke politie bij het parket van Gent, 1937-1947'.